

Съществително име
Substantivum

Съществителни имена
в българския език

Съществително име – *Substantivum*

Дефиниция

Съществителното име е дума, която означава конкретен или абстрактен предмет.

Съществително име – ед. ч.
Съществителни имена – мн. ч.

*предмет - същина - съществувам -
съществително име*

Съществително име –

Имена на лица

♂ МЪЖЕ

Александър, Асен, Аспарух,
Богомил, Боян, Валентин, Васил,
Георги, Димитър, Емил, Живко,
Здравко, Иван, Йордан, Константин,
Любомир, Марин, Михаил, Момчил,
Никола, Огнян, Петър, Павел, Румен,
Симеон, Стоян, Трифон, Филип,
Христо, Цветан, Чавдар, Юри, Янаки

Съществително име –
Имена на лица
♀ ЖЕНИ

**Ана, Боряна, Венета, Гергана,
Десислава, Дияна, Елена, Жана, Зоя,
Иванка, Илияна, Йоана, Калина, Катя,
Лиляна, Мария, Милена, Надя, Ния,
Олга, Петя, Румяна, Светлана,
Татяна, Цветелина, Юлия, Яна.**

Съществително име –

Имена на страни / държави

Албания, Бразилия, България, Великобритания,
Германия, Гърция, Дания,
Египет, Израел, Испания, Италия, Йордания, Канада,
Китай, Кипър, Ливан, Мароко, Полша, Португалия,
Русия, САЩ, Сирия, Турция, Унгария, Франция,
Чехия, Япония

Имена на континенти

Австралия, Азия, Африка, Европа,
Северна Америка, Южна Америка

Съществително име –

Имена на националности

- албанец / албанка -- албанци / албанки
- германец / германка -- германци / германки
- израелец / израелка -- израелци / израелки
- италианец / италианка -- италианци / италианки
- кипърец / кипърка -- кипърци / кипърки
- българин / българка -- българи / българки
- турчин / туркиня -- турци / туркини
- грък / гъркиня -- гърци / гъркини
- руснак / рускиня -- руснаци / рускини

Съществително име –

Имена на професии

студент, преподавател,
лекар, зъболекар, аптекар,
фармацевт, инженер, банкир,
архитект, адвокат,
финансист, спортист,
бизнесмен,
филолог, психолог, биолог
химик, физик,

Съществително име –

Имена на неща (предмети)

КАКВО ИМАШ В ЧАНТАТА?

тетрадки, учебник, речник, тефтерче,
календарче, моливи, химикалки, гума,
студентска книжка,
лична карта, *транспортна* карта
портмоне, пари, ключове, телефон,
чадър, яке, огледалце, гребен

Съществително име – Имена на неща (предмети) *КАКВО ИМА НАОКОЛО?*

В стаята има:

прозорец, врата, маса, столове, диван, фотьойли, табуретка, масичка, бюро, телевизор, радио, телефон, компютър, лампа, килим, цветя, легло, гардероб, библиотека ...

В кухнята има:

печка, хладилник, мивка, шкаф, маса, столове, чинии, чаши, вилици, лъжици, ножове, тенджера, тиган, кана ...

В банята има:

мивка, душ, вана, тоалетна, шкафче, огледало, сапун, четка и паста за зъби ...

Съществително име – Фамилни имена

баща – майка

брат – сестра

син – дъщеря

дядо – баба

внук – внучка

чичо – леля

вуйчо – вуйна

съпруг - съпруга

братовчед / братовчедка

племенник / племенничка

ерген

вдовец / вдовица

разведен / разведена

женен / омъжена

Съществително име – Части на човешкото тяло

бедро, бели дробове, брада, буза, бъбрек,
венец, вежда, глава, глезен, гръб, гръбнак,
гръд, гърда, длан, език, жлеза, зъб, китка,
коляно, корем, кост, крак, кръв, кръст, лакът,
мъжец, небце, нокът, нос, око, опашка, палец,
пета, пищял, подмишница, показалец, пояс,
прасец, прешлен, пръст, рамо, ребро, ръка,
слабина, слезка, сливица, става, стомах,
стъпало, сърце, таз, теме, тил, уста, устна,
ухо, ходило, хрущял, хълбок, чело, челюст,
черво, черен дроб, череп, шия и др.

Съществително име –

Части на дървото

корен, стъбло, клон, корона, листо, плод

СТВОЛ

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Съществително име – Зърно – зърнени растения

пшеница, царевица, боб (фасул), леща, грах, ориз, сусам

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Съществително име – имена на плодове

ябълка, круша, грозде, праскова, кайсия,
ягода, малина, къпина, череша, вишна

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Съществително име – имена на зеленчуци

домат, краставица, картоф, лук, чесън,
морков, зеле

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Съществително име – Грамматически категории

1. Род - мъжки род (м.р.) ♂

- женски род (ж.р.) ♀

- среден род (ср.р.) 😊

2. Число - единствено число (ед.ч.)

- множествено число (мн.ч.)

- бройна форма за мъжки род

3. Определеност / членуване –

-- член (артикъл) за

м.р.♂, ж.р.♀, ср. р.😊 и мн. ч.

Pavlina Kancheva PhD. Associate Professor of Modern Bulgarian Language, Sofia 2016

Съществително име – Род

мъжки род

m.

ЕДИН

молив
ключ

съгласен звук

б, в, г, д, ж
з, й, к, л, м,
н, п, р. с. т,
ф, х, ц, ч, ш,

женски род

f.

ЕДНА

химикалка
стая
вечер

съгласен звук

-а
-я

среден род

n.

ЕДНО

бюро
кафе
списание

-о

-е

-ие

**Съществителни имена от женски род
с окончание на съгласен звук**

вечер, есен, кръв, младост, нощ, песен,
пролет, радост, сутрин

Съществително име – Число

	ед.число	мн.число	окончание
мъжки род ♂	телефон	телефони	-и
	стол	столове	-ове
	слой	слоеве	-еве
женски род ♀	книга	книги	-и
	стая	стаи	
	нощ	нощи	
среден род 😊	палто	палта	-а
	училище	училища	
	перде	пердета	-та
	упражнение	упражнения	-ия

Съществително име – Бройна форма за м.р. ♂

един

2-а, 3, 4, 5...

много

Колко? / Няколко

НЕ-ЛИЦА

стол

стола

столове

ключ

ключа

ключове

билет

билета -А , -Я

билети -ОВЕ / -И

прозорец

прозореца

прозорци

трамвай

трамвая

трамваи

НОКЪТ

НОКЪТЯ

НОКТИ

ЛИЦА

студент

студенти

студенти

инженер

инженери - И

инженери -И

лекар

лекари

лекари

Съществително име – Определеност / членуване

Определителен член (артикъл)

- ♂ **мъжки род** ♂ **столът / стола** **-ЪТ, -А**
радиаторът / радиатора
- чай – чаят / чая** **-ЯТ, -Я**
лекар - лекарят / лекаря
учител / учителят
ден, път, сън, огън, кон, лакът, нокът, цар, крал, зет
- ♀ **женски род** ♀ **масата, костта, пролетта** **-ТА**
- 😊 **среден род** 😊 **бюрото, кафето, списанието** **-ТО**
- мн, ч.** ♂ **ключ- ключовете, учебниците** **-ТЕ**
♀ **книга- книгите, костите**
- 😊 **легло-леглата, пердетата, списанията** **-ТА**

Съществително име – Определеност / членуване

Значение на определителния член

Определителният член е морфологичен показател на граматическата категория определеност.

1. Индивидуална определеност:

Отивам на лекцията на професора (= точно определена лекция на точно определен професор)

2. Количествена определеност:

Студентите (=всички студенти) от първи курс поискаха удължаване на сесията.

Студенти (=някои студенти) от първи курс поискаха удължаване на сесията.

3. Генерична определеност:

Човекът е висш бозайник (всеки представител на човешкия вид)

Котката е от семейство *Лъзове* (всяка котка)

Дървото е растение (всяко дърво)

Правила за употреба Съществително име – Определителен член няма (-)

1. След **един / една / едно** няма член
2. След **две, три, четири ...** няма член
3. След **много** няма член
4. След **Кой? Коя? Кое? Кои?** няма член
5. След **Какъв? Каква? Какво? Какви?** няма член
6. След **Колко?** няма член
7. След **този/тази/това/тези** няма член
8. След **онзи/онази/онова/онези** няма член
9. След **има/няма** няма член

Правила за употреба Съществително име – Определителен член има (+)

1. След Предлог **в / на / до / пред / зад / под / над** има член
2. Пред Притежателно местоимение **ми / ти / му / ѝ / му / ни / ви / им** има член*

*Не важи за фамилните имена в ед.число (майка, баща, брат, сестра, дядо, баба, леля, чичо, вуйчо и др.)

Съществително име – Умалителност (деминутив)

Съществителни
за големи предмети

зъб
врѣх
крак
нос

кост
бразда
кутия
сол

тяло
семе
слѣнце
ухо

Съществителни
за малки предмети

♂ мъжки род

зъбец -ЕЦ
врѣхче -ЧЕ
краче -Е
носле -ЛЕ

♀ женски род

костица -ИЦА
браздичка -ИЧКА
кутийка -КА
солчица -ЧИЦА

😊 среден род

телце -ЦЕ
семенце -НЦЕ
слѣнчице -ИЦЕ
уше -Е

Съществително име – Деминутиви в медицинския текст

Съществителни за малки предмети

браздичка, влакънце, възелче, връхче,
главичка, гънчица, гръбче, дъгичка,
делче, езиче, зрънце, каналче, капаче,
клонче, костица, кукичка, кутийка, късче,
лентичка, мехурче, мрежица, петънце,
тръбичка, телце, улейче, шипче, ядърце
ямичка и др.

Съществително име – форми за вокатив

Иван – Иване
Тодор – Тодоре
Петър - Петре
Николай - - /-
господин – господине
доктор – докторе
професор - професоре

Йорданка – Йорданке
Живка – Живке
госпожица – госпожице
госпожа – госпожо
майка – майко
баба – бабо
леля - лельо

КРАЙ

kantscheva@yahoo.com

GSM: +359 898 39 87 59

Sofia 2016